

Posudek na bakalářskou práci sl. Jany Dvořákové Pohřeb v pražské Židovské obci v letech 1989-2005, K otázce pohřbu jako součásti současné židovské identity. Univerzita Karlova v Praze, Fakulta humanitních studií 2006, 156 s. -

Bakalářská práce sl. Jany Dvořákové je věnována tradičnímu předmětu etnografického a etnologického zájmu: pohřbu, který je však nazírán jako jedna ze složek identity pražských Židů, respektive části současné židovské reprezentace a řadových členů židovské obce. Identita je chápána jako sebezačleňování se do okolní společnosti.

Nedílnou součástí práce je i jakýsi soupis odborné (religionistické, etnologické atd.) a populárně naučné literatury k tématu židovského pohřbu, soupis, který studentka správně rozdělila podle funkce, kterou tato literatura plní. Některé nejvýznamnější tituly představila podrobněji. Právě tato část zřejmě nejzřetelněji prozrazuje autorčinu píli a schopnost získat potřebné informace. Tyto schopnosti sl. Dvořáková osvědčila dobře i v následující třetí kapitole, kde podrobně popsala a vysvětlila význam smrti v židovské tradici, ortodoxní a reformní pohled na smrt a na to, co jí předchází, právě tak jako dějiny pražského pohřebního spolku. Přestože lze snad vytknout to, že se studentka mohla ještě více zaměřit na případné rozdíly mezi jednotlivými autory zpracovávajícími látku pohřbu, podala úctyhodný výkon.

Obě tyto kapitoly se staly logickou přípravou na vlastní analýzu, kterou sl. Dvořáková vybuodovala na základě studia menšinového tisku, přímého zúčastněného pozorování a přímých řízených rozhovorů (u funkcionářů a u řadových členů obce). Zatímco práce s tiskem byla v mnohém příkladná, autorka provedla soupis pohřbů a získala texty hespeďů pro další analýzu, u vlastního terénního výzkumu bych viděla ještě následující rezervy. Volba vzorku ověřovala určité vstupní hypotézy, v případě židovské reprezentace autorka nesoustředila na Sidonovy odpůrce. Největší rozpaky však budí nahodilý výběr respondentů v židovských zařízeních pro staré lidi i nahodilý výběr mezi pozůstalými, právě tak jako mezi konvertity (ti se zřejmě prezentují jako názorově nejstabilnější skupina). Praktičtější by mi přišlo sevřít vzorek např. příslušností informátorů do židovského domova důchodců. Naopak lze studentku pochválit za její angažovanou práci v terénu (včetně účasti na tahaře).

Jistou nesourodost v kvalitě bych zaznamenávala i v kapitole vyhodnocující výzkum. Na jedné straně autorka příkladně popsala tradiční pohřeb praktikovaný v ŽO v Praze, přičemž se vyrovnala dobře i s komparací pražské skutečnosti a ortodoxního obecného scénáře. Názory ortodoxního jádra obce na pohřeb a na bratrstvo překvapující nejsou, obdobně jako názory konvertitů, poskytují však doklad o osobnostním příspěvku každého ze tří rabínů a správce hřbitova. Autorka ovšem pouze naznačila, z čeho tyto rozdíly vyplývají. V případě analýzy postojů řadových členů po mém soudu autorka narazila na limit svého vzorku: je dostačující pro kvalitativní výzkum, ale malý pro vysvětlení postojů řadových organizovaných Židů k pohřbu. Sl. Dvořáková jistě zachytila správně hlavní směry v myšlení, bála bych se však přílišné generalizace. Je také škoda, že se kolegyně soustředila pouze na deklaraci významu pohřbů, nikoliv průběh samotného aktu, jak ho zažili, nebo chtějí zažít informátoři. Dále bych zvážila při analýze významu pohřbů větší provázanost informátora z výchozím rodinným prostředím.

Závěrem: autorka předložila pracnou a v mnoha směrech výbornou práci. Na druhé straně stojí ovšem určité začátečnické chyby. Práci proto hodnotím na rozhraní velmi dobré a výborné.

V Praze 19. února 2006

PhDr. Blanka Soukupová, CSc.